

АДАПТИВНИЙ СПОРТ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Євген Гончаренко, Ірина Когут

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Соціальна інтеграція осіб з порушеннями розумового розвитку залишається однією з найважливіших соціально-педагогічних проблем у сучасному світі. В умовах зростання уваги до питань дотримання прав людини, утвердження політики інклюзії та забезпечення рівних можливостей для всіх громадян, адаптивний спорт розглядається як один із найефективніших засобів соціальної адаптації та інтеграції осіб з порушеннями розвитку.

Мета. Систематизація ключових моделей та підходів інклюзивних спортивних практик шляхом аналізу міжнародного досвіду соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку через адаптивний спорт.

Матеріали і методи: метод системного аналізу, порівняльно-історичний метод, контент-аналіз програмних документів, метод моделювання.

Результати. У статті здійснено комплексний аналіз міжнародного досвіду соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку засобами адаптивного спорту. Обґрунтовано, що сучасна концепція інклюзії ґрунтується на визнанні спорту не лише як форми фізичної активності, а як соціального інструменту, здатного сприяти формуванню почуття приналежності, подоланню соціальної ізоляції. У роботі розкрито нормативно-правові основи міжнародної політики інклюзії, зокрема положення Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, Казанського плану дій ЮНЕСКО, Глобального плану ВООЗ з фізичної активності (2018–2030) та Європейської стратегії з прав людей з інвалідністю 2021–2030. Проаналізовано підходи до реалізації програм соціальної інтеграції в США, країнах Західної Європи, Азії та Латинської Америки. Виявлено, що ефективність національних моделей залежить від поєднання законодавчої бази, інституційної підтримки та громадських ініціатив. Особливу увагу приділено програмі «Unified Sports», що об'єднує спортсменів із порушеннями розумового розвитку та без них у спільних командах, що доводить позитивний вплив інклюзивного спорту на формування толерантного соціального середовища. Підкреслено, що міжнародний досвід свідчить про доцільність інтеграції інклюзивних спортивних практик у національні стратегії сталого розвитку.

Висновки. Міжнародний аналіз підтверджує, що успішна соціальна інтеграція осіб з порушеннями розумового розвитку через адаптивний спорт можлива за умови комплексної політики, яка включає правові гарантії, освітні ініціативи та ефективний моніторинг. Порівняння підходів різних регіонів світу показує значну варіативність моделей інклюзії: від законодавчо орієнтованої системи США до європейського поєднання державної та локальної підтримки, культурно адаптованих азійських практик та громадських ініціатив Латинської Америки. Систематизація міжнародного досвіду свідчить, що ефективні програми адаптивного спорту базуються на інституційній сталій підтримці, нормативних гарантіях і врахуванні соціокультурного контексту. Найрезультативнішими є моделі, що створюють реальні умови для соціальної взаємодії, спільних активностей і розвитку мереж соціальної підтримки.

Ключові слова: соціальна інтеграція, порушення розумового розвитку, Special Olympics, Unified Sports.

Yevhen Goncharenko, Iryna Kohut

ADAPTIVE SPORTS AS A MEANS OF SOCIAL INTEGRATION FOR PERSONS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES: INTERNATIONAL EXPERIENCE

Abstract. The social integration of individuals with intellectual disabilities remains one of the most significant socio-pedagogical challenges in the modern world. With increasing attention to human rights, the advancement of inclusion policies, and the provision of equal opportunities for all citizens, adaptive sport is viewed as one of the most effective means of social adaptation and integration for individuals with developmental disabilities.

Objective: to systematize key models and approaches to inclusive sports practices through an analysis of international experience in the social integration of individuals with intellectual disabilities via adaptive sport.

Materials and Methods. The study employed the method of system analysis, the comparative-historical method, content analysis of programmatic documents, and the method of modelling.

Results. The article provides a comprehensive analysis of international experience in the social integration of individuals with intellectual disabilities through adaptive sport. It is substantiated that the modern concept of inclusion is based on recognizing sport not only as a form of physical activity but also as a social instrument capable of fostering a sense of belonging and overcoming social isolation. The paper outlines the normative and legal foundations of international inclusion policies, including the provisions of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, UNESCO's Kazan Action Plan, the WHO Global Action Plan on Physical Activity (2018–2030), and the European Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030. Approaches to implementing social integration programs in the United States, Western Europe, Asia, and Latin America are analysed. It was found that the effectiveness of national models depends on the combination of legislative frameworks, institutional support, and community initiatives. Particular attention is given to the Unified Sports program, which brings together athletes with and without intellectual disabilities on shared teams, demonstrating the positive impact of inclusive sport on the development of a tolerant social environment. It is emphasized that international experience indicates the importance of integrating inclusive sports practices into national sustainable development strategies.

Conclusions. The international analysis confirms that the successful social integration of individuals with intellectual disabilities through adaptive sport is possible only under a comprehensive policy that includes legal safeguards, educational initiatives, and effective monitoring. A comparison of

Гончаренко Є. В., Когут І. О. Адаптивний спорт як засіб соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку: міжнародний досвід

Sport Science Spectrum. 2025; 4: 17–24

DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-4-3>

Goncharenko Ye., Kohut I. Adaptive sports as a means of social integration for persons with intellectual disabilities: international experience

Sport Science Spectrum. 2025; 4: 17–24

DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2025-4-3>

approaches across different world regions demonstrates substantial variation in inclusion models – from the legislation-driven system of the United States to the European combination of state and local support, culturally adapted practices in Asia, and community-driven initiatives in Latin America. The systematization of international experience demonstrates that effective adaptive sport programs are grounded in stable institutional support, normative guarantees, and sensitivity to the sociocultural context. The most successful models are those that create real opportunities for social interaction, shared activities, and the development of social support networks.

Keywords: social integration, intellectual disabilities, Special Olympics, Unified Sports.

Вступ. Соціальна інтеграція осіб з порушеннями розумового розвитку залишається однією з найважливіших соціально-педагогічних проблем у сучасному світі. В умовах зростання уваги до питань дотримання прав людини, утвердження політики інклюзії та забезпечення рівних можливостей для всіх громадян адаптивний спорт розглядається як один із найефективніших засобів соціальної адаптації та інтеграції осіб з порушеннями розвитку, оскільки сприяє розвитку соціальної взаємодії, комунікативних навичок і подоланню соціальної ізоляції.

Дослідження соціальної інтеграції через адаптивний спорт у міжнародному контексті дозволяє виявити ефективні моделі підтримки, механізми інституційної взаємодії та педагогічні стратегії, які можна адаптувати до українських реалій. Саме тому аналіз світового досвіду є необхідним етапом у формуванні національної системи розвитку спорту для осіб з порушеннями розумового розвитку, орієнтованою на їх усебічне включення в соціальне середовище. Проблематика соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку через адаптивний спорт знайшла широке висвітлення в міжнародних наукових дослідженнях. Фахівці з різних країн сконцентрували свої зусилля на вивченні ключових аспектів цього питання. Значний внесок у дослідження соціальної інклюзії та формування відчуття приналежності через спорт здійснили W.M. Zhao, R. Renwick та D. DuBois, які проаналізували механізми становлення соціальної ідентичності в молоді з порушеннями розумового розвитку [10]. R. McConkey спільно зі співавторами провели масштабне міжнародне наукове дослідження, що підтвердило ефективність програм Спеціальних Олімпіад для подолання соціальної ізоляції [21]. У працях J.A. Weiss та інших авторів досліджено взаємозв'язок між участю в Спеціальних Олімпіадах і самооцінкою людей з порушеннями розумового розвитку [16]. Соціальний контекст у забезпеченні успішної інклюзії став предметом дослідження K.E. Sakalidis та інших науковців, які проаналізували фактори соціального середовища крізь призму професійного досвіду тренерів [25]. Систематизацію наукових знань здійснили E. Ristevski та F. McCook, які структурували наявні ініціативи соціальної інклюзії, тоді як T. Liu з колегами провели бібліометричний аналіз глобальних тенденцій досліджень адаптивного спорту [14; 18]. Таким чином, сучасна наукова думка сформувала комплексний підхід до вивчення соціальної інтеграції через адаптивний спорт, охоплюючи соціальні, психологічні та організаційні аспекти цього багатогранного явища.

Незважаючи на наявність значної кількості міжнародних стратегій, програм і досліджень у напрямі адаптивного спорту, в науковій літературі все ще відсутня систематизована порівняльна оцінка моделей соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку, яка б узагальнювала їхні механізми, інституційні засади та ключові фактори ефективності в різних регіонах світу. Це створює прогалину в розумінні того, які саме підходи є найбільш

результативними з позиції формування соціальної взаємодії, участі й залученості осіб з відповідної нозологічної групи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукову роботу виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 1.4. «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер державної реєстрації 0121U108294) та темою «Науково-методичне забезпечення як інструмент імплементації інклюзивної фізкультурно-спортивної діяльності ветеранів війни і членів їхніх сімей» (номер державної реєстрації 0125U002028).

Мета дослідження – систематизація ключових моделей та підходів інклюзивних спортивних практик шляхом аналізу міжнародного досвіду соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку через адаптивний спорт.

Завдання дослідження:

1) проаналізувати міжнародні правові рамки забезпечення інклюзивної участі осіб з порушеннями розумового розвитку у сфері фізичної культури та спорту;

2) дослідити практичний досвід країн різних регіонів світу у впровадженні програм соціальної інтеграції через адаптивний спорт та визначити ключові моделі спортивної діяльності, що застосовуються на міжнародному рівні;

3) систематизувати виявлені міжнародні підходи та узагальнити ключові закономірності й тенденції, що визначають ефективність соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку засобами адаптивного спорту.

Матеріали та методи дослідження. Для реалізації поставленої мети та завдань дослідження було використано комплекс методів дослідження, що дозволило забезпечити всебічність і об'єктивність аналізу. Метод системного аналізу застосовувався для вивчення міжнародної нормативно-правової бази з метою виявлення взаємозв'язків між різними рівнями регулювання та формування цілісного уявлення про глобальну політику інклюзії в спорті.

Порівняльно-історичний метод використовувався для аналізу та зіставлення національних моделей розвитку адаптивного спорту в країнах різних регіонів. Це дозволило виявити спільні тенденції, регіональні особливості та фактори, що впливають на ефективність програм соціальної інтеграції.

Контент-аналіз програмних документів міжнародних організацій та національних стратегій дозволив виокремити ключові механізми впровадження та критерії ефективності інклюзивних спортивних програм.

Метод моделювання дозволив відтворити та концептуально описати структуру, логіку та взаємозв'язки моделей розвитку адаптивного спорту для осіб з порушеннями розумового розвитку.

Результати дослідження. Міжнародний досвід розвитку адаптивного спорту демонструє, що саме системний підхід через політику інклюзії, підтримку діяльності громадських спортивних організацій, розвиток міжнародних спортивних рухів, як-от Спеціальні Олімпіади або міжнародний паралімпійський рух, є запорукою успішної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку в суспільство [1; 2; 9]. Такі ініціативи не лише розширюють доступ до спорту, а й змінюють суспільне ставлення до людей з інвалідністю, сприяють формуванню толерантного середовища та зміцненню соціального капіталу, що проявляється в розвитку мережі взаємної підтримки, довіри та партнерства. Формування соціального капіталу через спорт сприяє більш активній участі осіб з порушеннями розумового розвитку в житті громади, підвищує рівень їх соціальної залученості та створює передумови для стійкого розвитку інклюзивного суспільства [3; 19].

Сучасна міжнародна система забезпечення прав осіб з інвалідністю у спортивній сфері сформувалася як результат багаторівневої взаємодії міжнародних організацій та інституцій [5; 6]. Фундаментом цієї системи стала Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю 2006 р. (Конвенція), що вперше в історії міжнародного права закріпила спорт як невід'ємне право людини [5]. Стаття 30 Конвенції встановлює конкретні зобов'язання держав-учасниць щодо забезпечення повноцінної участі осіб з інвалідністю у спортивному житті, охоплюючи як інклюзивний масовий спорт, так і спеціалізовані адаптивні програми [5]. Важливим кроком у розвитку міжнародної спортивної політики стало ухвалення Казанського плану дій 2017 р. під егідою ЮНЕСКО [7]. Цей документ знаменує перехід від загальних декларацій до конкретних механізмів реалізації, інтегруючи принципи інклюзії в глобальну рамку Цілей сталого розвитку. Цей план не лише доповнює положення Конвенції, але й запроваджує інноваційні підходи до моніторингу та оцінювання ефективності національних спортивних політик.

Систему міжнародних гарантій доповнюють спеціалізовані програми Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), що розглядають фізичну активність як детермінанту здоров'я. Глобальний план дій ВООЗ із фізичної активності 2018–2030 рр., побудований на принципі «Не залишити нікого осторонь», розробляє конкретні механізми реалізації права на спорт для осіб з інвалідністю через адаптовані програми вправ і підготовку інструкторів [30].

ЮНЕСКО, як провідна міжнародна організація у сфері освіти та культури, зосереджується на інтеграції принципів інклюзії в системи фізичного виховання [4]. Ініціативи на кшталт «Якісна фізична освіта» (QPE) та «Спорт для розвитку і миру» створюють методологічну основу для адаптації навчальних програм і підготовки педагогічних кадрів.

На регіональному рівні Європейський Союз розвиває власну комплексну політику, поєднуючи нормативне регулювання з програмами фінансової підтримки (Erasmus+Sport). Європейська стратегія з прав людей з інвалідністю на 2021–2030 рр. конкретизує загальноєвропейські підходи до усунення бар'єрів у спорті – від фізичної інфраструктури до соціальних стереотипів [13].

Ухвалення Декларації MINEPS VII у 2023 р. відображає еволюцію глобального підходу до спортивної політики

в постпандемічному контексті, зберігаючи стратегічний взаємозв'язок із цілями сталого розвитку [4]. Важливим інноваційним елементом Декларації є акцент на створенні глобальної системи моніторингу спортивної політики, що дозволить у реальному часі оцінювати ефективність національних стратегій інклюзії.

Аналіз міжнародної нормативної бази демонструє формування цілісної багаторівневої системи, де глобальні правові гарантії поєднуються зі стратегічними планами розвитку, спеціалізованими програмами охорони здоров'я, освітніми ініціативами та регіональними механізмами впровадження [15; 26; 28]. Ця система створює міцну основу для забезпечення реалізації права на спорт для осіб з порушеннями розумового розвитку, поєднуючи правозахисний, соціальний та оздоровчий аспекти.

Соціальна інтеграція осіб з порушеннями розумового розвитку досягає найвищої ефективності, якщо відбувається їх повноцінне включення в спільну спортивну діяльність – навчання, тренування, змагання та спілкування [11; 19]. Міжнародний досвід демонструє різноманітні підходи до реалізації цього принципу, що ґрунтуються на поєднанні законодавчих гарантій з конкретними програмами впровадження [15; 21; 24; 29].

Наступним етапом дослідження стало визначення особливостей розвитку адаптивного спорту для осіб з порушеннями розумового розвитку в різних країнах світу. Порівняльний аналіз міжнародних моделей є ключовим для розуміння того, як структурні, культурні, економічні та нормативні чинники впливають на формування ефективних інклюзивних практик. Аналіз сучасних досліджень свідчить, що незалежно від країни чи виду спорту більшість авторів виділяють три базові моделі: інтегровану, сегреговану та змішану (гібридну) [14; 17; 20; 21]. Кожна із цих моделей має свої переваги і обмеження, що відображаються в соціальних результатах для спортсменів з порушеннями розумового розвитку та ставленні суспільства до їх участі в спорті. Так, інтегрована модель передбачає спільні тренування і змагання спортсменів з порушеннями розумового розвитку разом зі спортсменами без порушень. Вона ґрунтується на принципах соціальної інклюзії, рівності можливостей та зниження бар'єрів між людьми. Сегрегована модель передбачає окрему організацію спортивних програм, тренувань і змагань виключно для осіб з порушеннями розумового розвитку. Змішана модель поєднує елементи двох попередніх. У межах такої моделі частина спортивних програм реалізується інклюзивно, а інша – окремо. Змішаний підхід відображає прагматичне поєднання ідеалів інклюзії з реаліями чинної інфраструктури.

Різні держави демонструють відмінні підходи до організації адаптивного спорту – від глибоко інституціалізованих систем до моделей, що базуються на громадянських ініціативах або локальних практиках. Саме така багатовимірність дозволяє виявити універсальні закономірності та специфічні механізми, які сприяють успішній соціальній інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку. Аналіз міжнародного досвіду виступає аналітичним інструментом, що дає змогу порівняти рівень інституційної підтримки, структуру спортивних програм, масштаби участі, ефективність програм «Unified Sports», діяльність «Special

Olympics» та «Virtus», а також простежити вплив соціокультурних умов на інклюзивні практики [24; 29].

Вибір країн для порівняльного аналізу ґрунтувався на поєднанні кількох ключових критеріїв, що забезпечують репрезентативність і наукову обґрунтованість дослідження. Насамперед до вибірки були включені держави, які представляють різні моделі розвитку адаптивного спорту – інтегровану, паралельну (сегреговану) та змішану. Це дозволило порівняти структурні підходи та визначити універсальні й специфічні механізми інклюзії. Важливим критерієм став рівень інституційної та нормативно-правової розбудови. Сполучені Штати Америки (США), Велика Британія, Німеччина, Японія та Бразилія мають потужні законодавчі рамки та національні програми, що дає змогу оцінювати ефективність інклюзивних політик у різних інституційних контекстах. Також урахувалася наявність якісної доказової бази: офіційних звітів, статистики та наукових досліджень, що забезпечує об'єктивність порівняння. Крім того, вибірка охоплює країни з різним соціокультурним середовищем та рівнем економічного розвитку, що дозволяє простежити вплив культурних норм, традицій і суспільних установок на формування інклюзивної спортивної політики. Нарешті, до аналізу включено держави, що брали участь в організації масштабних міжнародних спортивних подій (Олімпійські, Паралімпійські та Всесвітні Ігри Спеціальних Олімпіад), оскільки саме такі події забезпечують інституційний імпульс для розвитку адаптивного спорту. У сукупності ці критерії дозволили сформувати збалансовану вибірку країн, що забезпечує комплексність і валідність міжнародного порівняльного аналізу.

Зокрема, у США система забезпечення інклюзії формувалася протягом декількох десятиліть. Правову основу становлять Закон про американців з інвалідністю та Закон про освіту осіб з інвалідністю, доповнені керівництвом Міністерства освіти 2013 р., яке де-факто встановило стандарти рівних можливостей у шкільному спорті [8; 27]. На особливу увагу заслуговує програма «Unified Sports» в межах руху Спеціальних Олімпіад, що поєднує спортсменів з порушеннями розумового розвитку та без них у складі єдиних команд [11; 12]. Дослідження підтверджують, що такий підхід сприяє формуванню інклюзивної шкільної культури, зменшенню булінгу та розвитку соціальних навичок [14; 21; 24]. Незважаючи на проблеми нерівномірного фінансування між районами, американська модель демонструє сталий тренд до розширення охоплення – від шкільного до університетського рівня.

У більшості країн Західної Європи реалізується системний підхід, що поєднує законодавчі ініціативи з інституційною підтримкою [22]. У Великій Британії закон «Equality Act 2010» зобов'язує проводити «розумне пристосування» спортивних занять, а спадок Олімпіади-2012 сприяв створенню мережі інклюзивних клубів. Німеччина використовує потенціал місцевих спортивних клубів, доповнюючи їх діяльність програмою «Jugend trainiert für Paralympics». Знаковим став прийом Всесвітніх літніх Ігор Спеціальних Олімпіад у Берліні 2023 р., що стимулював додаткову державну підтримку. У Польщі та Іспанії спостерігається активізація громадських ініціатив – від інклюзивних бігових клубів до професійних футбольних турнірів типу «LaLiga Genuine» [14].

Азійський регіон характеризується значними контрастами в підходах до інклюзії. Японія, використовуючи імпульс Олімпійських ігор 2020 р., реалізувала концепцію «Toward an Inclusive Society» через створення спеціалізованих центрів та адаптацію шкільної клубної системи [16]. Південна Корея пріоритезує паралельний підхід із розвитком окремих спортивних програм у спеціальних школах, доповнених терапевтичними видами спорту [26]. Китай здійснює масове залучення через державні програми та волонтерські рухи, хоча в сільській місцевості залишаються проблеми стигматизації [26].

Розвиток адаптивного спорту для осіб з порушеннями розумового розвитку в Бразилії сформувався під впливом поєднання державної політики, громадських ініціатив і значного імпульсу після проведення Олімпійських і Паралімпійських ігор 2016 р. [17]. Основним нормативним документом, що визначає інклюзію у спорті як гарантоване право, є «Lei Brasileira de Inclusão» (2015). Закон спрямований на забезпечення доступності спортивної інфраструктури, підготовку фахівців та інтеграцію адаптивного спорту на рівні муніципальних програм. Бразильська модель має змішаний характер: поряд з інтегрованими інклюзивними програмами (насамперед у рамках Unified Sports та інклюзивних футбольних секцій) активно функціонують паралельні спортивні центри та регіональні змагання для осіб з порушеннями розумового розвитку.

Виявлені особливості розвитку адаптивного спорту в окремих країнах світу потребували подальшої систематизації задля більш чіткого розуміння того, як саме інституційні, нормативні та соціокультурні чинники визначають структуру спортивних програм та рівень соціальної інтеграції осіб з порушеннями розумового розвитку. Узагальнення зібраного матеріалу дало змогу виокремити як національні відмінності, так і спільні закономірності, що притаманні різним моделям розвитку адаптивного спорту. Країни було проаналізовано за уніфікованими критеріями: масштаб і характер інституційної підтримки, домінантна модель, типові формати програм, а також ключові бар'єри, що стримують розвиток адаптивного спорту (табл. 1).

Порівняльний аналіз засвідчує, що представлені країни демонструють три ключові моделі організації адаптивного спорту для осіб з порушеннями розумового розвитку: інтегровану, сегреговану та змішану, кожна з яких відображає специфіку національної політики, інституційного розвитку та соціокультурного контексту. Інтегрована модель характерна для держав із розвиненою законодавчою базою та високим рівнем інклюзивної культури, де основним акцентом є спільні тренування й участь людей з порушеннями розумового розвитку та їхніх однолітків без порушень розвитку [30]. Сегрегована (паралельна) модель переважає в країнах, де інклюзія реалізується через паралельні спеціалізовані програми й окремі інституції, що забезпечують доступ до спорту, але зберігають обмежений рівень соціальної інтеграції. Змішана модель поєднує елементи обох підходів, що дозволяє одночасно підтримувати інклюзивні практики та зберігати окремі адаптовані програми відповідно до потреб цільової групи. Таке групування демонструє, що ефективність інклюзії залежить від здатності країни поєднати нормативно-правові, інституційні та соціокультурні чинники в цілісну систему розвитку адаптивного спорту.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика розвитку адаптивного спорту для людей з порушеннями розумового розвитку в різних країнах світу

Країна	Інституційна підтримка	Домінантні моделі й типові програми	Ключові бар'єри
США	Сильна федеральна база (ADA, IDEA), фінансування через державні гранти, приватні фонди, Special Olympics USA	Інтегрована модель. Unified Sports у школах і коледжах; інклюзивні шкільні ліги; програми громади	- Інституційні: нерівномірність політики між штатами; - Ресурсні: різка різниця у фінансуванні між округами; - Кадрові: нестача фахівців з інклюзивного спорту в сільських регіонах; - Соціальні: високий рівень стигматизації в окремих шкільних округах
Велика Британія	Законодавча основа (Equality Act), державні грантові програми, підтримка Sport England, Special Olympics GB	Інтегрована модель. Інклюзивні клуби, шкільні асистенти, Unified Clubs, залучення федерацій	- Інфраструктурні: обмежена доступність старих спортивних об'єктів; - Кадрові: дефіцит асистентів для інклюзії у звичайних школах; - Регіональні: нижча доступність програм у сільських районах
Німеччина	Державне фінансування, підтримка Німецького союзу інвалідів (DBS), активізація після World Summer Games 2023	Сегрегована (паралельна) модель – місцеві клуби, інклюзивні секції, шкільні паралельні «Паралімпійські» змагання	- Інституційні: сильна різниця між землями (західні землі переважають над східними); - Кадрові: нестача кваліфікованих тренерів; - Адміністративні: надмірна бюрократія клубів, складність вступу
Японія	Закон про усунення дискримінації (2013), державні програми «Inclusive Society», корпоративні фонди	Сегрегована (паралельна) модель. Центри інклюзивного спорту, Special Olympics Nippon, шкільні клуби	- Культурні: традиційна стигма, нижча відкритість до інклюзії у старших групах населення; - Кадрові: нестача спеціалістів у малих містах; - Ресурсні: незначна чисельність неформальних активностей через перевантаженість шкільних програм
Південна Корея	Державні програми, спеціальні спортивні школи, підтримка паралімпійського спорту	Сегрегована модель – паралельні спортивні класи, терапевтичні види спорту, програми при школах	- Системні: сильна сегрегація в освіті – складно реалізувати інтегровані моделі; - Кадрові: недостатня підготовленість тренерів
Китай	Державні масові програми, волонтерські рухи, підтримка в містах-мільйонниках	Сегрегована модель – державні адаптивні програми, центри інклюзивної активності, волонтерські мережі	- Регіональні: сильний розрив між мегаполісами й сільськими районами; - Соціальні: висока стигматизація в провінціях; - Кадрові: мінімальна кількість спеціалістів у віддалених регіонах
Бразилія	Закон про інклюзію (2015), Державне фінансування SO Brazil через Міністерство спорту, паралімпійські програми	Змішана модель. Unified футбол, шкільні та клубні програми, громадські проєкти у фавелах	- Економічні: значна нерівність між районами; - Безпекові: небезпечні райони обмежують доступ дітей; - Інфраструктурні: нестача доступних майданчиків у бідних регіонах

Обговорення. Міжнародний досвід свідчить, що ефективна соціальна інтеграція через адаптивний спорт вимагає комплексного підходу, що поєднує нормативно-правове забезпечення, інституційну підтримку, фінансування та розвиток громадських ініціатив. Успішність реалізації залежить від урахування національних особливостей зі збереженням загальних принципів інклюзії та рівних можливостей.

Систематизація міжнародного досвіду остаточно підтверджує, що адаптивний спорт виступає не допоміжним засобом, а потужним соціальним інструментом, здатним докорінно трансформувати положення осіб з порушеннями розумового розвитку в суспільстві [10; 23]. Від формального визнання права на спорт у Конвенції до його операціоналізації в стратегіях ЮНЕСКО, ВООЗ та ЄС

сформувалася глобальна політична парадигма, що розглядає інклюзивну фізичну активність як невід'ємний компонент сталого розвитку.

Порівняльний аналіз національних моделей виявляє різноманіття шляхів досягнення спільної мети. Американська система, з її акцентом на законодавчому врегулюванні та мережевих програмах на кшталт «Unified Sports», демонструє ефективність поєднання федеральних стандартів із громадською ініціативою. Європейський підхід, втілений у британському «Equality Act» чи німецькій клубній системі, базується на синтезі державного регулювання, інституційної підтримки та місцевих ініціатив.

Найбільш показовим індикатором ефективності є трансформація суспільних установок. Якщо колишній учасник

Спеціальної Олімпіади стає тренером-асистентом, а шкільна команда інтегрує такого спортсмена до свого складу, відбувається фундаментальна зміна соціального ландшафту – інклюзія перестає бути абстрактним поняттям і набуває рис повсякденної норми. Проте сталий розвиток адаптивного спорту стикається із системними викликами: від ресурсних обмежень і дефіциту кваліфікованих кадрів до глибоко укорінених соціальних стереотипів. Подолання цих бар'єрів вимагає реалізації комплексної стратегії, що поєднує: стійкі моделі фінансування; системну підготовку та сертифікацію фахівців з адаптивного спорту; розвиток інфраструктури, орієнтованої на принципи універсального дизайну; інтеграцію спортивних програм із ширшим соціальним контекстом – інклюзивною освітою, працевлаштуванням та доступним середовищем.

Світовий досвід не залишає сумнівів: успішна інтеграція можлива лише за умови синергії політичної волі, інституційної підтримки та громадянської активності. Міжнародна співпраця, обмін найкращими практиками та участь у глобальних спортивних рухах виступають каталізаторами цього процесу, забезпечуючи поширення інноваційних рішень.

Отже, розвиток адаптивного спорту слід розглядати не як соціальне навантаження, а як стратегічну інвестицію в людський капітал. Формуючи інклюзивне суспільство, ми одночасно створюємо умови для реалізації потенціалу кожної людини, що в перспективі формує більш згуртоване, здорове та гуманне суспільство. Міжнародний досвід надає переконливі докази: шлях до «спорту без бар'єрів» є не лише бажаним, але й цілком досяжним завданням для кожної країни, що прагне до соціального прогресу.

Висновки

1. Аналіз міжнародних правових рамок забезпечення інклюзивної участі осіб з порушеннями розумового розвитку у сфері фізичної культури та спорту показав, що їх основу становить система багаторівневих документів – від

глобальних (Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю) до регіональних (Європейська стратегія з прав людей з інвалідністю) та галузевих (Казанський план дій ЮНЕСКО, Глобальний план дій ВООЗ). Ця система не лише закріплює спорт як невід'ємне право людини, але й розробляє конкретні механізми його реалізації, моніторингу та інтеграції в національні стратегії сталого розвитку, створюючи міцну нормативно-правову основу для діяльності національних урядів та громадянського суспільства.

2. Дослідження практичного досвіду країн різних регіонів світу дозволило виявити та класифікувати ключові моделі спортивної діяльності для соціальної інтеграції – інтегровану, сегреговану та змішану. Встановлено, що ефективність кожної з моделей залежить не стільки від її типу, скільки від здатності національної системи поєднати законодавчу базу, інституційну підтримку, фінансування та громадські ініціативи. Найбільш універсальними та ефективними механізмами, що довели свою ефективність у різних культурних контекстах (наприклад, програма «Unified Sports»), є ті, що забезпечують реальну соціальну взаємодію та спільну діяльність осіб з порушеннями розумового розвитку та без них.

3. Систематизація міжнародних підходів дозволила узагальнити ключові закономірності, що визначають ефективність соціальної інтеграції. Встановлено, що успіх залежить від таких взаємопов'язаних факторів: наявності стабільної інституційної підтримки на всіх рівнях (від державного до муніципального); створення нормативних гарантій, що зобов'язують до впровадження інклюзивних практик; урахування соціокультурного контексту для подолання стигматизації та формування інклюзивного середовища. Найбільш результативними є моделі, що створюють умови не лише для фізичної активності, але й для розвитку соціального капіталу – мереж підтримки, довіри та взаємодії.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адаптивний спорт : навч.-наоч. посіб. І.О. Когут та ін. Київ : Національний університет фізичного виховання і спорту України, 2025. 228 с.
2. Гончаренко Є., Когут І. Роль спорту у формуванні соціального капіталу: від теорії до практики. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2023. № 2. С. 10–16. <https://doi.org/10.32652/spmed.2023.2.10-16>
3. Гончаренко Є., Когут І. Формування міжнародної системи адаптивного спорту для людей з відхиленнями розумового розвитку. *Теорія і методи-ка фізичного виховання і спорту*. 2022. № 3. С. 69–74. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.3.69-74>
4. Декларація MINEPS VII ЮНЕСКО. 2023. 15 с. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385925> (дата звернення: 05.08.2025).
5. Конвенція про права осіб з інвалідністю: прийнята резолюцією 61/106 Генеральної Асамблеї ООН 13 грудня 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text (дата звернення: 20.09.2025).
6. Міжнародна хартія з фізичного виховання, фізичної активності та спорту. ЮНЕСКО. Париж: ЮНЕСКО, 2015. 9 с. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409> (дата звернення: 22.08.2025).
7. План дій Казані: резолюція, прийнята Шостою міжнародною конференцією міністрів та старших посадових осіб, відповідальних за фізичне виховання та спорт (MINEPS VI), Казань, 14–15 липня 2017 р. ЮНЕСКО. – Електронні дані. Париж : ЮНЕСКО, 2017. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000252725> (дата звернення: 28.09.2025).
8. 'Life is team play': social inclusion of people with intellectual disabilities in the context of Special Olympics P. Asunta et al. *Sport in society*. 2022. P. 1–16. <https://doi.org/10.1080/17430437.2022.2037565>
9. "It's not about disability, I want to win as many medals as possible": The social construction of disability in high-performance coaching R. C. Townsend et al. *International Review for the Sociology of Sport*. 2018. Vol. 55, no. 3. P. 344–360. <https://doi.org/10.1177/1012690218797526>
10. Belonging through sport participation for young adults with intellectual and developmental disabilities: A scoping review / W. M. Zhao et al. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*. 2020. <https://doi.org/10.1111/jar.12817>
11. Benefits of inclusive sport training on fitness and health of athletes with and without intellectual disability / M. C. Gallotta et al. *Scientific reports*. 2024. Vol. 14, no. 1. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-69334-2>
12. Dykens E.M., Cohen D.J. Effects of Special Olympics International on social competence in persons with mental retardation. *Journal of the american academy of child & adolescent psychiatry*. 1996. Vol. 35, № 2. P. 223–229. <https://doi.org/10.1097/00004583-199602000-00016>
13. European Commission. Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030 European Commission. Brussels, 2021. 28 p. URL: <https://op.europa.eu/s/ogyL>. – Title from screen. (date of access: 20.08.2025).
14. Initiatives to facilitate the social inclusion of people with intellectual disability in physical activities with others in community-based sporting, recreation and leisure activities: A scoping review E. Ristevski et al. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*. 2024. Vol. 37, № 3. <https://doi.org/10.1111/jar.13238>
15. International Paralympic Committee. IPC Strategic Plan 2023–2026: Change Starts with Sport. International Paralympic Committee. Bonn, 2022. 28 p. URL: <https://www.paralympic.org/sites/default/files/2023-03/IPC+Strategic+Plan+2023-2026.pdf>. – Title from screen. (date of access: 05.08.2025).

16. Involvement in Special Olympics and its relations to self-concept and actual competency in participants with developmental disabilities J. Weiss et al. *Research in Developmental Disabilities*. 2003. Vol. 24, № 4. P. 281–305. [https://doi.org/10.1016/s0891-4222\(03\)00043-x](https://doi.org/10.1016/s0891-4222(03)00043-x)
17. L13146. *PRESIDÊNCIA DA REPÚBLICA*. URL: http://www.planalto.gov.br/ccivil_03/_ato2015-2018/2015/lei/L13146.htm (date of access: 11.09.2025).
18. Mapping research trends of adapted sport from 2001 to 2020: a bibliometric analysis. T. Liu et al. *International journal of environmental research and public health*. 2022. Vol. 19, № 19. P. 12644. <https://doi.org/10.3390/ijerph191912644>
19. Narrowing the definition of social inclusion in sport for people with disabilities through a scoping review V. Pečnikar Oblak et al. *Healthcare*. 2023. Vol. 11, no. 16. P. 2292. <https://doi.org/10.3390/healthcare11162292>
20. Ninot G., Bilard J., Delignieres D. Effects of integrated or segregated sport participation on the physical self for adolescents with intellectual disabilities. *Journal of intellectual disability research*. 2005. Vol. 49, № 9. P. 682–689. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2005.00407.x>
21. Promoting social inclusion through Unified Sports for youth with intellectual disabilities: a five-nation study R. McConkey et al. *Journal of intellectual disability research*. 2012. Vol. 57, № 10. P. 923–935. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2012.01587.x>
22. Promoting the social inclusion of players with intellectual disabilities: an assessment tool for sport coaches R. McConkey et al. *Sport in society*. 2019. P. 1–10. <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1673369>
23. Social Inclusion of Students With Intellectual Disabilities: Global Evidence From Special Olympics Unified Schools. Resources. URL: <https://resources.specialolympics.org/community-building/youth-and-school/unified-champion-schools/social-inclusion-of-students-with-intellectual-disabilities-global-evidence-from-special-olympics-unified-schools> (date of access: 20.09.2025).
24. Special Olympics International. Global Strategic Plan 2021–2024 Special Olympics International. Washington, 2020. 28 p. URL: <https://media.specialolympics.org/resources/reports/strategy/Special-Olympics-Global-Strategic-Plan-2021-2024.pdf> (date of access: 05.08.2025).
25. The role of the social environment in inclusive sports participation—Identifying similarities and challenges in athletes with and without Intellectual Disabilities through coaches' eyes: A qualitative inquiry K. E. Sakalidis et al. *PLOS ONE*. 2023. Vol. 18, № 1. P. e0280379. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0280379>
26. UN ESCAP (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific). Incheon Strategy to “Make the Right Real” for Persons with Disabilities in Asia and the Pacific, 2013–2022 UN ESCAP. Bangkok : United Nations, 2012. 54 p. URL: <https://www.unescap.org/sites/default/d8files/knowledge-products/Incheon%20Strategy%20-%20English.pdf> (date of access: 05.08.2025).
27. Unified sports, social inclusion, and athlete-reported experiences: a systematic mixed studies review A. L. Accardo et al. *Inclusion*. 2023. Vol. 11, № 1. P. 23–39. <https://doi.org/10.1352/2326-6988-11.1.23>
28. United Nations General Assembly. Resolution 73/24. Sport as an enabler of sustainable development United Nations General Assembly. New York : UN, 2018. 5 p. URL: <https://undocs.org/pdf/symbol-en/A/RES/73/24> (date of access: 05.08.2025).
29. Virtus (International Federation for Athletes with Intellectual Impairments). Strategic Plan 2021–2024: Shaping Our Future Virtus. London, 2021. 20 p. URL: <https://virtus.sport/wp-content/uploads/2025/08/Virtus-Strategic-Plan-2021-2024.pdf> (date of access: 05.08.2025).
30. World Health Organization. Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030: More Active People for a Healthier World World Health Organization. Geneva: WHO, 2018. 101 p. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241514187> (date of access: 05.08.2025).

REFERENCES

1. Kogut, I.O., Honcharenko, Ye.V., Kropyvnytska, T.A., Marynych, V.L., Matvieiev, S.F., Shytikova, Ye.A., Krushynska, N.M., & Bekar, S.V. (2025). Adaptivnyi sport: navch.-naoch. posib. [Adaptive Sport: Educational and Visual Guide]. Kyiv: National University of Physical Education and Sport of Ukraine. [in Ukrainian]
2. Honcharenko, Ye., & Kogut, I. (2023). Rol sportu u formuvanni sotsialnoho kapitalu: vid teorii do praktyky [The Role of Sport in Social Capital Formation: From Theory to Practice]. *Sportyvna medycyna, fizychna terapiia ta erhoterapia – Sports Medicine, Physical Therapy and Ergotherapy*, 2, 10–16. <https://doi.org/10.32652/spmed.2023.2.10-16> [in Ukrainian]
3. Honcharenko, Ye., & Kogut, I. (2022). Formuvannya mizhnarodnoi systemy adaptivnoho sportu dla liudei z vidkhyleniamy rozumovoho rozvytku [Formation of the International System of Adaptive Sport for People with Intellectual Disabilities]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu – Theory and Methods of Physical Education and Sport*, 3, 69–74. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.3.69-74> [in Ukrainian]
4. UNESCO (2023). Deklaratsiia MINEPS VII [MINEPS VII Declaration]. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385925> [in Ukrainian]
5. Verkhovna Rada Ukrainy (2006). Konventsii pro prava osib z invalidnistiu: priyata rezoliutsiiei 61/106 Heneneralnoi Asamblei OON vid 13 hrudnia 2006 r. [Convention on the Rights of Persons with Disabilities: Adopted by UN General Assembly Resolution 61/106, December 13, 2006]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text [in Ukrainian]
6. UNESCO (2015). Mizhnarodna khartiia z fizychnoho vykhovannia, fizychnoi aktyvnosti ta sportu [International Charter of Physical Education, Physical Activity and Sport]. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409> [in Ukrainian]
7. UNESCO (2017). Plan dii Kazani: rezoliutsiia, priyata Shostoii mizhnarodnoi konferentsiiei ministriv ta starshykh posadovtsiv, vidpovidalnykh za fizyчне vykhovannia ta sport (MINEPS VI), Kazan, 14–15 lipnia 2017 r. [Kazan Action Plan: Resolution Adopted at the 6th International Conference of Ministers and Senior Officials Responsible for Physical Education and Sport (MINEPS VI), Kazan, July 14–15, 2017]. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000252725> [in Ukrainian]
8. Asunta, P., et al. (2022). ‘Life is team play’: social inclusion of people with intellectual disabilities in the context of Special Olympics. *Sport in Society*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/17430437.2022.2037565>
9. Townsend, R.C., et al. (2018). “It’s not about disability, I want to win as many medals as possible”: The social construction of disability in high-performance coaching. *International Review for the Sociology of Sport*, 55(3), 344–360. <https://doi.org/10.1177/1012690218797526>
10. Zhao, W.M., et al. (2020). Belonging through sport participation for young adults with intellectual and developmental disabilities: A scoping review. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*. <https://doi.org/10.1111/jar.12817>
11. Gallotta, M.C., et al. (2024). Benefits of inclusive sport training on fitness and health of athletes with and without intellectual disability. *Scientific Reports*, 14(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-024-69334-2>
12. Dykens, E.M., & Cohen, D.J. (1996). Effects of Special Olympics International on social competence in persons with mental retardation. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 35(2), 223–229. <https://doi.org/10.1097/00004583-199602000-00016>
13. European Commission (2021). Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021–2030. Brussels: European Commission. Retrieved from: <https://op.europa.eu/s/ogyL>
14. Risteovski, E., et al. (2024). Initiatives to facilitate the social inclusion of people with intellectual disability in physical activities with others in community-based sporting, recreation and leisure activities: A scoping review. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 37(3). <https://doi.org/10.1111/jar.13238>
15. International Paralympic Committee. (2022). IPC Strategic Plan 2023–2026: Change Starts with Sport. Bonn: International Paralympic Committee. Retrieved from: <https://www.paralympic.org/sites/default/files/2023-03/IPC+Strategic+Plan+2023-2026.pdf>
16. Weiss, J., et al. (2003). Involvement in Special Olympics and its relations to self-concept and actual competency in participants with developmental disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 24(4), 281–305. [https://doi.org/10.1016/s0891-4222\(03\)00043-x](https://doi.org/10.1016/s0891-4222(03)00043-x)
17. Presidência da República. (n.d.). L13146. Retrieved from: http://www.planalto.gov.br/ccivil_03/_ato2015-2018/2015/lei/L13146.htm
18. Liu, T., et al. (2022). Mapping research trends of adapted sport from 2001 to 2020: a bibliometric analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(19), 12644. <https://doi.org/10.3390/ijerph191912644>
19. Pečnikar Oblak, V., et al. (2023). Narrowing the definition of social inclusion in sport for people with disabilities through a scoping review. *Healthcare*, 11(16), 2292. <https://doi.org/10.3390/healthcare11162292>
20. Ninot, G., Bilard, J., & Delignieres, D. (2005). Effects of integrated or segregated sport participation on the physical self for adolescents with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 49(9), 682–689. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2005.00407.x>
21. McConkey, R., et al. (2012). Promoting social inclusion through Unified Sports for youth with intellectual disabilities: A five-nation study. *Journal of Intellectual Disability Research*, 57(10), 923–935. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2012.01587.x>

22. McConkey, R., et al. (2019). Promoting the social inclusion of players with intellectual disabilities: an assessment tool for sport coaches. *Sport in Society*, 1–10. <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1673369>
23. Special Olympics (n.d.). Social Inclusion of Students With Intellectual Disabilities: Global Evidence From Special Olympics Unified Schools. Retrieved from: <https://resources.specialolympics.org/community-building/youth-and-school/unified-champion-schools/social-inclusion-of-students-with-intellectual-disabilities-global-evidence-from-special-olympics-unified-schools>
24. Special Olympics International. (2020). Global Strategic Plan 2021–2024. Washington, DC: Special Olympics International. Retrieved from: <https://media.specialolympics.org/resources/reports/strategy/Special-Olympics-Global-Strategic-Plan-2021-2024.pdf>
25. Sakalidis, K.E., et al. (2023). The role of the social environment in inclusive sports participation—Identifying similarities and challenges in athletes with and without intellectual disabilities through coaches' eyes: A qualitative inquiry. *PLOS ONE*, 18(1), e0280379. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0280379>
26. UN ESCAP (2012). Incheon Strategy to “Make the Right Real” for Persons with Disabilities in Asia and the Pacific, 2013–2022. Bangkok: United Nations. Retrieved from: <https://www.unescap.org/sites/default/d8files/knowledge-products/Incheon%20Strategy%20-%20English.pdf>
27. Accardo, A.L., et al. (2023). Unified sports, social inclusion, and athlete-reported experiences: a systematic mixed studies review. *Inclusion*, 11(1), 23–39. <https://doi.org/10.1352/2326-6988-11.1.23>
28. United Nations General Assembly (2018). Resolution 73/24. Sport as an enabler of sustainable development. New York: UN. Retrieved from: <https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/RES/73/24>
29. Virtus (2021). Strategic Plan 2021–2024: Shaping Our Future. London: Virtus. Retrieved from: <https://virtus.sport/wp-content/uploads/2025/08/Virtus-Strategic-Plan-2021-2024.pdf>
30. World Health Organization (2018). Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030: More Active People for a Healthier World. Geneva: WHO. Retrieved from: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241514187>

Дата надходження статті: 07.09.2025

Дата прийняття статті: 27.10.2025

Опубліковано: 28.11.2025

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Гончаренко Є. В. <https://orcid.org/0000-0002-7196-3061>, vespo.vaulter@gmail.com

Когут І. О. <https://orcid.org/0000-0002-3042-2189>, kohut.iryana@uni-sport.edu.ua

Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Goncharenko Ye. <https://orcid.org/0000-0002-7196-3061>, vespo.vaulter@gmail.com

Kohut I. <https://orcid.org/0000-0002-3042-2189>, kohut.iryana@uni-sport.edu.ua

National University of Ukraine on Physical Education and Sports, Kyiv, Ukraine